

Колоїз Ж. В.

Криворізький державний педагогічний університет

ЯВИЩЕ ОМОФОНІЇ В ЛІНГВІСТИЧНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

У статті окреслено проблемні моменти теорії омонімії, пов'язані з дефініціями, систематизацією й потрактуванням термінологічного апарату як у лексикографічних працях, так і в наукових студіях. Оприлюднено суперечності, які стосуються не лише власне лексичних омонімів, але й їх традиційних різновидів – омоформ, омофонів, омографів (омоформії, омофонії, омографії). Важливий акцент зроблено на з'ясуванні сутності явища омофонії, на витлумаченні значення лексеми і терміна «омофонія» у їх співвідношенні до «гомофонія». Феномен омофонії розглянуто у проєкції лінгвістичних інтерпретацій, покладених в основу дефініції омонімії загалом та омофонів зокрема, і крізь призму морфемно-дериваційних особливостей слова. Зроблено спробу встановити певні інтегральні й диференційні ознаки суміжних явищ, визначити серед них місце «омофонії». Висловлено припущення про те, що поняття «омофонія» є значно ширшим, ніж його намагаються представити через смислове наповнення поняття «омофони»: омофонія являє собою випадковий звуковий збіг, характерний не для одиниць системи мови, а для мовлення, а тому може охоплювати й омоформи, і навіть міжмовні омоніми. Запропоновані твердження проілюстровано прикладами з художнього тексту, які систематизовано й представлено у вигляді трьох основних різновидів: 1) словесна омофонія (звуковий збіг словоформ різних слів зі значенням предметності, диференційованих за категорійною ознакою «загальна / власна назва»); 2) тактова омофонія (звуковий збіг словоформ одного чи то різних лексико-граматичних розрядів і різної тактової композиції); 3) синтагмова омофонія (звуковий збіг різних словоформ і словосполучень, вицленовуваних синтагматичним наголосом і синтагматичною мелодикою).

Ключові слова: омонімія, омоніми, омофонія, омофони, омоформи, міжмовні омоніми, звуковий збіг, значення.

Постановка проблеми. За останні понад пів століття омонімія теорія значно модифікувалася і вийшла далеко за межі лексикологічних досліджень, оскільки, як свідчать вітчизняні й зарубіжні наукові доробки, здатність вступати в такі парадигматичні відношення засвідчують одиниці різних мовних рівнів. Сучасні лінгвістичні студії заповзято актуалізують проблеми лексичних, фразеологічних, морфемних, граматичних і т. ін. омонімів, безпосередньо пов'язані з механізмами, що формують, зберігають і використовують відповідні знаки мовної системи. Омоніміїні зразки науковці аналізують як із урахуванням системних зв'язків, так і крізь призму мотиваційних «потоків», які зумовлюють процес і результат їх продукування та функціонування.

Попри суттєві наукові здобутки в царині лексичної омонімії (омонімів, омоформ, омофонів, омографів), що загалом сприяли виробленню єдиної моделі вивчення й опису її одиниць, деякі теоретичні положення залишаються не зовсім викінченими, а подекуди й дискусійними. Ті чи ті аспекти дослідники постійно піддають критичному аналізу, узвичаєні ідеї конкрети-

зують, доповнюють, що, власне, і спонукає до пошуку нових шляхів пізнання. Це стосується насамперед перегляду і з'ясування сутності традиційних елементів термінологічного апарату, давно апробованих й усталених у науковому обігові, осмислення явища омонімії у проєкції інноваційних категорій, наприклад, категорії симетрії / асиметрії, трансформації основних підходів до систематизації омонімів і т. ін. Окрім того, питання щодо системного статусу омонімії, репрезентації її наукової парадигми залишаються спірними. З одного боку, чимало як вітчизняних, так і зарубіжних науковців схилилося й схиляється до думки, що омонімію варто уналежнювати до випадкових, асистемних явищ (так би мовити, сукупність омонімів певної мови не утворює єдиної системи), розглядати її не як лінгвістичну, а як «колекційну» проблему. З іншого, – лінгвісти стояли і стоять на позиціях оновлення лексику кожної мови за рахунок омонімів, здатних утворювати відповідні парадигми. Ідеться не лише про корпус власне лексичних омонімів, але й, скажімо, про омофонічні й омографічні ресурси, фонди і т. ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж останнього десятиліття дослідження явища омонімії здійснювали і продовжують здійснювати в таких аспектах, як-от: 1) лексикологічний; 2) лексикографічний; 3) граматичний; 4) стилістичний; 5) римологічний. Причому наукові доробки (монографічні праці, дисертації, статті) здебільшого оприявнюють не загальнотеоретичні, а функційно-прагматичні проблеми, де крайні пов'язують чи то з міжмовними омонімами, виявленням їх місця в міжкультурній комунікації, зокрема й під кутом перекладацької інтерференції [7], чи то з семіотичними механізмами створення мовної / каламбурної гри в різних дискурсивних практиках [16]. Узагальнені загальнотеоретичні підходи традиційно представлені в підручниковій і посібниковій літературі, час від часу лексичні омоніми (їх окремі різновиди) стають предметом зацікавлення авторів статейного жанру з погляду як синхронії, так і діахронії. Представлено загалом успішні інноваційні спроби дефініціювання ключових понять омонімії теорії, короткий аналіз історії лексикографічного осмислення слова і терміна «омонім» в українському мовознавстві [3]. Щоправда, як слушно зауважує О. Демська, попри очевидну однотипність наявних потрактувань впадає в око і їх недосконалість, а проблема репрезентації «омоніма» у словнику «є прикладом позірно простої для з'ясування» [3, с. 101].

Установлюючи дату і місце з'яви витлумачення аналізованого поняття («Словник лінгвістичних термінів» (1957)), дослідниця констатує: наступні після словника Є. Кротевича, Н. Родзевич лексикографічні праці «*de facto* переписують запропоновану ним дефініцію, дещо модифікуючи її, узгоджуючи форму заголовкового слова й граматичне оформлення пояснювальної частини статті, подаючи або ні ремарку *гр., лінгв.*» [3, с. 101]. Цілком імовірно, що потрактування слова «омонім» («гомонім») у супроводі ремарки *гр.* з'явилося раніше, ніж у 1957 році. Пор.: *гомонім*, гр. (де гр. означає «грецьке за походженням» – Ж. К.) – слова з однаковою вимовою, але з різним значенням, напр.: *коса* (косити) і *коса* (на голові) [1, с. 113]. У другому виправленому виданні «Словника чужомовних слів» (Нью-Йорк, 1955) (перше побачило світ у 1932 році в Харкові) представлено витлумачення не лише слова «гомонім» з відповідною ремаркою, але й інші спільнокореневі на зразок: *гомфонічний*, гр. – одноголосний, у якому голоси не виступають самостійно, а підпорядковані голосові, що веде мелодію; *гомфонія*, гр. – одноголосся; 1) виконання в унісон або в октаву (в

один голос); протил. – поліфонія; 2) ширше такий музичний твір, у якому один голос веде мелодію, а решта тільки акомпанують [1, с. 113].

Варто, вочевидь, зауважити, що не лише дефініції омонімів «переписують, частково модифікуючи», бо це стосується слів і термінів на зразок «омоформи», «омофони», «омограми». Принаймні крайні посідають відповідне місце в спеціальній, здебільшого лексикологічній, а почасти й лексикографічній, літературі [10; 13]. Натомість такі феномени, як «омофонія» й «омографія», обділені увагою як лексикологів, так і лексикографів: їх дефініції здебільшого відсутні як в лексикологічних доробках, так і в словниках різного гатунку, попри те, що використання відповідних лексем, насамперед лексеми «омофонія», останнім часом значно активізувалося. Таке явище потребує належної уваги з боку науковців, комплексного й усебічного висвітлення і, безумовно, уведення його до наукового простору, зокрема й через оприявлення в лінгвістичних та енциклопедичних словниках.

Постановка завдання. Мета дослідження – з'ясування сутності лексеми і терміна «омофонія» у зіставленні з поняттям «омонімія» загалом та «омоніми», «омофони», «омоформи», «міжмовні омоніми» і т. ін. зокрема; окреслення дискусійних моментів, пов'язаних із явищем омофонії, його науковою інтерпретацією та диференціацією. Для ілюстрування деяких теоретичних положень використано двовірші Богдана Кравцева, що увійшли до першого тому зібраних поетичних творів, виданих у Нью-Йорку (1978).

Виклад основного матеріалу дослідження. Задля того, аби перейти до осмислення й наукової інтерпретації явища омофонії, варто, безсумнівно, принагідно зупинитися на активно використовуваному слові «омонімія», яке, щоправда, термінологічний статус і відповідну дефініцію отримало порівняно недавно. Так, скажімо, в академічному виданні «Сучасна українська літературна мова. Лексика. Фразеологія» (1973) відповідні і слово, і термін відсутні [13]. На потрактування слова «омонімія» натрапляємо в одинадцятитомному «Словнику української мови» (1974): *омонімія* – звуковий збіг різних за значенням слів і їх форм [10]. Такий підхід підтримали й інші тлумачні словники, у яких наявні аналогічні або частково модифіковані пояснення (пор.: *омонімія* – звуковий збіг різних за значенням слів або їхніх форм – омонімів [11]). Згодом, потрапляючи до реєстру короткого тлумачного словника лінгвістичних термінів «Українська мова», омонімія отримує й наукову дефініцію, яка, щоправда, мало чим від-

різняється від пояснення в негалузових тлумачних словниках [5, с. 114]. Пор. у ДСТУ 2392-94: *омонімія* – «властивість двох чи більше термінів, які мають однакове написання чи звучання, але різні значення» [4, с. 7].

Одним із перших до лінгвістичної інтерпретації омонімії звертається А. Грищенко, кваліфікуючи її як лексико-семантичне явище, яке «характеризується тим, що для позначення абсолютно різних предметів позамовної дійсності використовується один і той самий форматив, тобто матеріальне вираження словесного знака» [2, с. 136]. Відтоді термін «омонімія» хоч і не міцно, але закріплює свої позиції як у лексикографічних працях, так і в підручниках та посібниках, автори яких, апелюючи до «збігів в одній знаковій формі кількох не пов'язаних між собою значень» [9, с. 426], з одного боку, пов'язують ці збіги передовсім із лексемами і словоформами [14, с. 64], вдаються до потрактування терміносполучення на зразок *лексична омонімія*. Пор.: *лексична омонімія* – це категорійне «лексико-семантичне відношення не пов'язаних за значенням слів, які збігаються за формою (написанням, звучанням) і розрізняються в тексті завдяки різним контекстуальним оточенням» [14, с. 64]. З іншого, – беручи до уваги «збіг за звуковим складом двох або більше різних за значенням, семантично не пов'язаних мовних одиниць» [6, с. 327], диференціюють омонімію залежно від «ярусу мовної системи» на графічну, звукову, лексичну, лексико-граматичну, морфологічну, синтаксичну, фразеологічну [6, с. 327–328]. На превеликий жаль, витлумачення термінів на зразок *графічна омонімія* та *звукова омонімія* відсутні в реєстрі «Словника сучасної лінгвістики». Тому можемо лише здогадуватися, яке смислове наповнення автор вкладає у відповідні поняття.

Окрім того, диференціація омонімії не є загальноприйнятною, послідовною, а подекуди й суперечливою. Пор.: термін *омонімія* використовують відносно лексем, словоформ, інших мовних знаків (морфем, речень і текстів) [14, с. 64]. Під час з'ясування сутності поняття «лексична омонімія», окреслення її особливостей автори згаданого підручника оприлюднюють таку позицію: «інші типи збігу мовних одиниць (омоформія, оморфемність, омофонія, омографія) визначаються законами граматичної, словотвірної, фонетичної систем і належать до периферійних явищ, суміжних із власне лексичною омонімією» [14, с. 64]. Саме в межах крайнього твердження актуалізовані такі лексеми, як-от: *омоформія*, *оморфемність*, *омофонія*, *омографія*, які, вочевидь, засвідчують

безпосередній стосунок до, відповідно, омоформ, оморфем, омофонів, омографів. І якщо омонімія (від гр. *homos* – однаковий, *опута* – ім'я) – це звуковий збіг двох і більше різних мовних одиниць, то як у такому разі пояснювати поняття «омофонія»? І якщо давня лексема «гомоніми» й сучасна «омоніми» семантично тотожні, то як співвідносити поняття «гомонафонія» й «омофонія»?

Крайні поняття, безумовно, є етимологічно спорідненими, однак відрізняються не тільки наявністю протетичного *г* у першому й відсутністю його у другому разі, але й сферою використання, значенням і навіть наголошенням (пор.: *гомонафонія* й *омофонія*). І лексема, і термін «гомонафонія» демонструють сталість своїх потрактувань передовсім у лексикографічних працях, в останніх з яких реєстрове слово хіба що отримує відповідну ремарку (*муз.*) [11]. Різне звучання й написання таких одиниць дає змогу уникнути небажаної термінологічної омофонії. Хоч зрідка натрапляємо й на такі твердження, як-от: «Гомонафонічну музику можна назвати омофонією».

Лексеми «омографія» й «омофонія», як і омонімія, уналежені до реєстру ключових понять ДСТУ 2392-94, де отримують відповідні дефініції: 1) властивість двох чи більше термінів, що мають однакове написання, але різні значення (*омографія*); 2) властивість двох чи більше термінів, що мають однакове звучання, але різні значення (*омофонія*) [4, с. 7]. В одинадцятому томі двадцятитомного «Словника української мови» (2020) реєстрове слово «омофонія», супроводжуване ремаркою *лінгв.*, пояснено як «звуковий збіг слів, різних за значенням і написанням» [11]. Проте, як відомо, «різні слова, які збігаються за своїм звучанням, але мають різне написання» традиційно називають омофонами [14, с. 66]. Тоді чи не означає це, що «омофонія» й «омофони» різними назвами одного й того ж поняття? І чи виправданим є такий, так би мовити, термінологічний плеоназм?

Слово «омофонія» є похідним, належить до словотвірного типу з суфіксом іншомовного походження *-ій(а)*, мотивоване іменником із суфіксоїдом *-фон* (*омофон+ій(а)* ← *омофон(и)*). Подібні деривати, мотивовані іменниками з предметним значенням, можуть позначати або галузь науки, техніки, мистецтва (*телефонія*), або явище, що є предметом наукового пізнання (*топонімія*, *гомонафонія*) [12, с. 87], або зрідка набувають вторинних значень, наприклад, «сукупність фразеологічних одиниць» – *фразеологія*. Звідси, відповідно, омофонію можна розглядати як одне з явищ, що є предметом дослідження омоніміки –

«розділу мовознавства, який вивчає омоніми», для якої також актуальним є й інше значення, як-от: «сукупність омонімів якої-небудь мови». Проте, з одного боку, омоніміка досліджує не лише тенденції мови, «які спричинили розвиток явищ уподібнення звукових форм мовних одиниць», але й розробляє теоретичні засади укладання омонімічних словників [11]; з іншого, – «слова або їхні окремі граматичні форми, які мають однакове звучання, але відрізняються значенням і написанням» [11], є асистемними, звуковий збіг є здебільшого випадковим, виявляється в мовленні, а не в мові, як-от лексична омонімія, що являє собою явище значно складніше, ніж «випадкова чи не випадкова омофонія або омографія» і яку треба чітко відрізнити від крайніх, адже необхідною умовою її виникнення, на думку деяких науковців, є «однорідність форм та мовних площин» [8, с. 83]. Свого часу вчені не раз наголошували й на тому, що не варто поняттям «омонімія» охоплювати так звані несправжні омоніми – омофонні, омографні й омоформні явища [8, с. 82].

До того ж, як свідчать теорія і практика, омофонні явища у проекції теорії лексичної омонімії повсякчас ілюструють одиницями, кваліфікованими як *омофони* (від гр. *homos* – однаковий, *phone* – звук, голос), де суфіксоїд *-фон* вказує на зв'язок з поняттям «звук» і в буквальному потрактуванні означає «однаковий звук; одноголосся», тобто у широкому витлумаченні *омофони* – це однозвуччя, «слова, що мають однакове звучання». Крайній сегмент (іноді з частковими модифікаціями) входить до структури дефініцій і омонімів загалом, й омоформ. Хоч, згідно з традицією, не омофонію, а саме омонімію першочергово пов'язують зі звуковим збігом («однаковим звучанням») двох або більше мовних одиниць, семантично не пов'язаних між собою. На такі суперечності звертала увагу ще наприкінці минулого століття наша словацька колега М. Іванова-Шалінгова, яка констатувала, що в дефініціюванні омонімії варто апелювати не тільки до форми і змісту, але й до логічної й прагматичної площин, заперечувала уналежнення до лексичних омонімів формально фонетично подібних слів, які є зразками різних частин мови, оскільки унеможливила зіставлення як рівноцінних одиниць, наприклад, форми іменника й дієслова, іменника й прикметника тощо, надаючи їм статусу «історичних або випадкових омофонів» [8, с. 82–83]. За такого нетрадиційного підходу слова, що мають однакове звучання, в ілюстраціях на зразок: *То тяжче доля не змогла його карати: / Любов, як золото,*

він важив на карати («Скупар»); *Осяяла його ідея світла: / Літати наче нетля вколо світла* («Відкриття»); *Привикнувши блудити серед бурі, / В погоду бачив тільки барви бурі* («Чорногляд»); *Хоч соловій, не соловій, / Вже одспівав нам соловій* («Старість») варто розглядати як «випадкові омофони», бо кожна з однозвучних одиниць вирізняється власним набором лексико-семантико-граматичних і парадигматичних характеристик.

Проблема омофонії ускладнюється ще й тим, що подекуди натрапляємо на спробу спроекувати ті чи ті теоретичні положення й підходи до диференціації, застосовувані для внутрішньомовної омоніміки, на інтерлінгвальну, або міжмовну. Це сприяло виокремленню й протиставленню не лише міжмовних омонімів (фонетично й графічно узгоджені одиниці), міжмовних омофонів (фонетично узгоджені одиниці), міжмовних омографів (графічно узгоджені одиниці), але й, наприклад, міжмовних паронімів (фонетично та або графічно близькі одиниці), міжмовних парофонів (фонетично близьких одиниць) [15, с. 133]. У такому разі виникає ще одне логічне запитання: чи можна зараховувати до міжмовних омонімів однакові за звучанням слова тих мов, у яких наявні різні системи письма, як-от: кирилиця і латиниця? Адже, цілком закономірно, одиниці узгоджені (чи то близькі?) лише фонетично, але не графічно. Тоді, можливо, їх і справді варто кваліфікувати як омофони (чи то парофони?) й розглядати серед явищ омофонії. Наприклад, пол. *dzierzawa* в українській мові означає «країна», а українське *держава* – у польській «оренда землі», пол. *bajda* в українській мові означає «гульвіса», а українське *байда* – у польській «вигадка, нісенітниця»; чes. *chytry* в українській мові означає «підступний; лукавий», а українське *хитрий* – у чеській «розумний; дотепний», чes. *car* в українській мові означає «цар», а українське *цар* – у чеській «ганчірка» тощо. З одного боку, слова двох мов, «мають однакову чи майже однакову (або генетично близьку) форму, але різняться значенням» [6, с. 327], з іншого, – маємо справу з різними словами, «які збігаються за своїм звучанням, але мають різне написання». І саме таке твердження здебільшого використовують під час дефініціювання омофонів. Нагадаємо, що відповідні суперечливі моменти спричинили появу й терміна на зразок «омонімія паронімія». Пор.: *Митець на руки всі, підвивши, п'яно, / На нервах грав, у карти й на п'яно* («Музика»).

Заслужують на увагу науковців і питання диференціації омофонії, яка, безперечно, не є однотипною. У науковому обігові час від часу

з'являється інформація про її лексичний, синтагмовий (фразовий) і синтаксичний різновиди. Звичайно, у межах запропонованої статті ми не зможемо охопити всі підходи й запропоновані класифікаційні схеми, а відтак прокоментуємо й проілюструємо лише такі диференційовані різновиди омофонії, як-от: 1) словесна (*В дорозі завжди він знаходив риму, / Але дороги не знайшов до Риму* («Римотворець»); *Змагав у небо, у космічні лети, / Щоб забрести урешті-решт до Лети* («Астронавт»); *Мов ходи-лябіринти потайні на Криті, / думки його йшли блудом плутані і криті* («Юродивий»); *Щоб збутися нудьги, розбавитись із ліні, / Впереміж залюблявся в Любі, Галі й Ліні* («Розвага»); *На горицику присівши, морицилась, цивіла / І людям провіщала, що вона Сивіла* («Пророчиця»); 2) тактова (*За владу над людьми змагався він запекло, / Сильніш за жертви всі, за людський жах, за пекло* («Тиран»); *І знали всі із грізних викликів і з міни, / Що жодної в ладі він не спричинить зміни* («Пропаганда»); *Покривши ружом личенько по вії, / Вподібнолось дівчаточко повії* («Грим»); *Людей сахався він, мов хто йому прорік, / Що буде жити сам, відлюднем, рік про рік* («Самотність»); *Холодна осінь вже скидає листя з віт, / Складаємо і ми із днів минулих звіт* («Підсумки»); *Змагати вгору ближніх закликав, до зір – / І ставив кожного в підозру, під дозир* («Ад астра»); 3) синтагмова (*Велика приголомшила його ідея – / Присів і думав: звідкіля і де я?* («Філософ»); *Відчувши в собі якось нібито гаммуз, / Він кожен твір музичний зводив на гамуз* («Музикант»); *Возводив мури, трати й огорожі, / Щоб лиш для нього квітли його рожі* («Егоїзм»)).

Як свідчать наведені ілюстрації, словесна омофонія являє собою здебільшого випадковий звуковий збіг словоформ різних слів зі значенням предметності, диференційованих за категорійною ознакою «загальна / власна назва», що відбито на письмі через вживання малої / великої літери. Імовірно, словесна омофонія може охоплювати й інші випадки, пов'язані зі специфікою українського правопису й вимови, як-от, наприклад: *Всі мудрощі із правд усяких ссуть – / І не збагнуть ніколи, в чому правди суть* («Мудрощі»); *Жінок мав безліч у забав бездонні – / І старість мав: без сина і без доні* («Парубок»).

До зразків тактової омофонії уналежнюємо випадкові звукові збіги словоформ одного чи то різних лексико-граматичних розрядів і різної тактової композиції: однозвуччя утворюють фонетичні слова, або такти, один із яких є елементарним (однокомпонентним), інший – нееле-

ментарним (переважно двокомпонентним), передбачає приєднання до повнозначного елемента службового. Причому в ролі повнозначного елемента може виступати і власна назва, наприклад: *Привозив гарні він ідеї з Риму, / Та не здолав знайти їм форму зриму* («Бувалий»); *З далекого степу Дніпровського, не з Риму, / Ждемо на славу днів майбутнього незриму* («Чекання»).

Синтагмова омофонія передбачає випадкові звукові збіги різних словоформ і словосполучень, вичленовуваних синтагматичним наголосом, синтагматичною мелодикою й короткими паузами. Наразі залишаємо без лінгвістичної інтерпретації явище омоформії і її співвідношення з омофонією.

Окрім того, феномен омофонії цікавий не стільки з погляду лексикології, скільки з позиції римології, де так чи так актуалізовані питання омонімії рими, яка, власне, і виникає під час зіставлення в близькому контексті мінімум двох фонетичних слів. Тим паче, що з-поміж омоніміїних рим вирізняють і так звані каламбурні, ґрунтовані на різних омофонних зразках, які мають свою специфіку й потребують усебічного наукового осмислення. Однак це все тема для наступного дослідницького пошуку.

Висновки. Узагальнюючи, зауважимо: наукова інтерпретація омонімії загалом та лексичних омонімії зокрема ніколи не була одноставною, хоч подекуди й видається, що наукові й лексикографічні доробки оприявнюють цілком злагоджені позиції, насправді ж наявні дефініції, систематизація й потрактування термінологічного апарату є суперечними, плутаними, розбіжними. Це стосується не лише власне лексичних омонімів, але й їх традиційних різновидів – омоформ, омофонів, омографів чи то, відповідно, омоформії, омофонії, омографії.

Витлумачення поняття «омофонія» («гомофонія») відоме ще з першої половини минулого століття, щоправда, стабілізувалося воно у сфері музикознавства, а з кінця ХХ ст. отримує й термінологічне потрактування, що лягло в основу лінгвістичної дефініції, яка, на жаль, мало чим відрізняється від дефініції омонімії загалом та омофонів зокрема, спонукає до певних розмірковувань і наукових дискусій щодо перегляду традиційних категорійних ознак і класифікаційних схем. Явище омофонії вважають випадковим звуковим збігом, характерним не для системи мови, а для мовлення, а також таким, що може охоплювати й омоформні зразки, і міжмовні омоніми. Омофонія не є однотипною: наявний фактичний матеріал уможливив виокремлення словесних, тактових і синтагмових зразків. Однак запропонована диференціація, як

і сама теорія омофонії, не є викінченою, скоріш урахуванням різних мовознавчих царин, зокрема окреслює перспективи подальших досліджень із й римології.

Список літератури:

1. Бойків І., Ізюмов О., Калишевський Г., Трохименко М. Словник чужомовних слів. 2-е вид. випр. Нью-Йорк : Вид-во Михайла Борецького, 1955. С. 113.
2. Грищенко А. П., Мацько Л. І., Плющ М. Я., Тоцька Н. І., Удзиган І. М. Сучасна українська літературна мова : підручник. 3-є вид., випр. і доп. Київ : Вища школа, 2002. С. 136–142.
3. Демська О. М. Слово і термін «омонім» в українському словникарстві. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2015. Вип. 54. С. 100–102.
4. Державний стандарт України. Інформація та документація. Терміни та визначення. URL : https://dbn.at.ua/Id/11/1166_DSTU2392-94.pdf
5. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова : Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ : Либідь, 2001. С. 114.
6. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 2: К-О. С. 326–328.
7. Кійко С. В. Міжмовна омонімія з погляду різних лінгвістичних дисциплін. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. № 9. Т. 3. С. 20–25.
8. Кіцила Л. Чеські та словацькі мовознавці про омонімію. *Проблеми слов'янознавства*. 1999. Вип. 50. С. 77–85.
9. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. С. 425–426.
10. Словник української мови: в 11-ти томах. Київ : Наукова думка, 1974. Т. 5. С. 695. URL : <https://sum.in.ua/>
11. Словник української мови : у 20-ти томах. Київ : Наукова думка, 2020. Т. 11. URL : <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=1&page=0>
12. Словотвір сучасної української мови : монографія / Г. М. Гнатюк, К. Г. Городенська, А. П. Грищенко та ін. Київ : Наукова думка, 1979. 405 с.
13. Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія / за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка 1973. С. 45–57.
14. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. Київ : Знання, 2010. С. 64–68.
15. Фашко І. Межуєзичка апроксимація – терминологічні проблеми и предлог класифікації межуєзичких апроксимат на подлози форме. *Савремена проучавања језика и књижевности*. Крагујевац, 2015. Година VI / књ. 1. С. 127–135.
16. Цимбал Н. А., Коваленко О. В. Каламбур як стилістичний засіб в англійських медійних текстах. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 11(17). С. 388–401.

Koloiz Zh. V. THE PHENOMENON OF HOMOPHONY IN LINGUISTIC INTERPRETATION

The article outlines problematic aspects of the theory of homonymy, which are related to definitions, systematization and interpretation of the terminological apparatus both in lexicographic (linguistic and encyclopedic) works and in scientific studies. Controversies have been made public that concern not only lexical homonyms themselves, but also their traditional varieties – homoforms, homophones, and homographs (homoforms, homophony, homography). Important attention is focused on clarifying the essence of the phenomenon of homophony, on the interpretation of the meaning of the lexeme and the term “homophony” (linguistic) in relation to “homophony” (musical). The phenomenon of homophony is considered through the prism of linguistic interpretations, which are the basis of definitions of homonymy in general and homophones in particular, as well as through morpheme-word-formation analysis. An attempt was made to establish certain integral and differential features of related phenomena, to determine the place of “homophony” among them. It is suggested that the concept of “homophony” is much broader than what is being tried to represent it due to the semantic content of the concept of “homophones”: homophony is a random sound coincidence that is characteristic not of the units of the language system, but of speech, and therefore can also include homoforms, and even cross-language homonyms. The proposed statements are illustrated by examples from the literary text, which are systematized and presented in the form of three main varieties: 1) verbal homophony (sound coincidence of word forms of different words with the meaning of objectivity, differentiated by the categorical feature “common / proper name”); 2) tact homophony (sound coincidence of word forms of one or different lexical-grammatical categories and different tact composition); 3) syntagmatic homophony (sound coincidence of various word forms and word combinations, distinguished by syntagmatic emphasis and syntagmatic melody).

Key words: *homonymy, homonyms, homophony, homophones, homoforms, cross-language homonyms, sound coincidence, meaning.*